

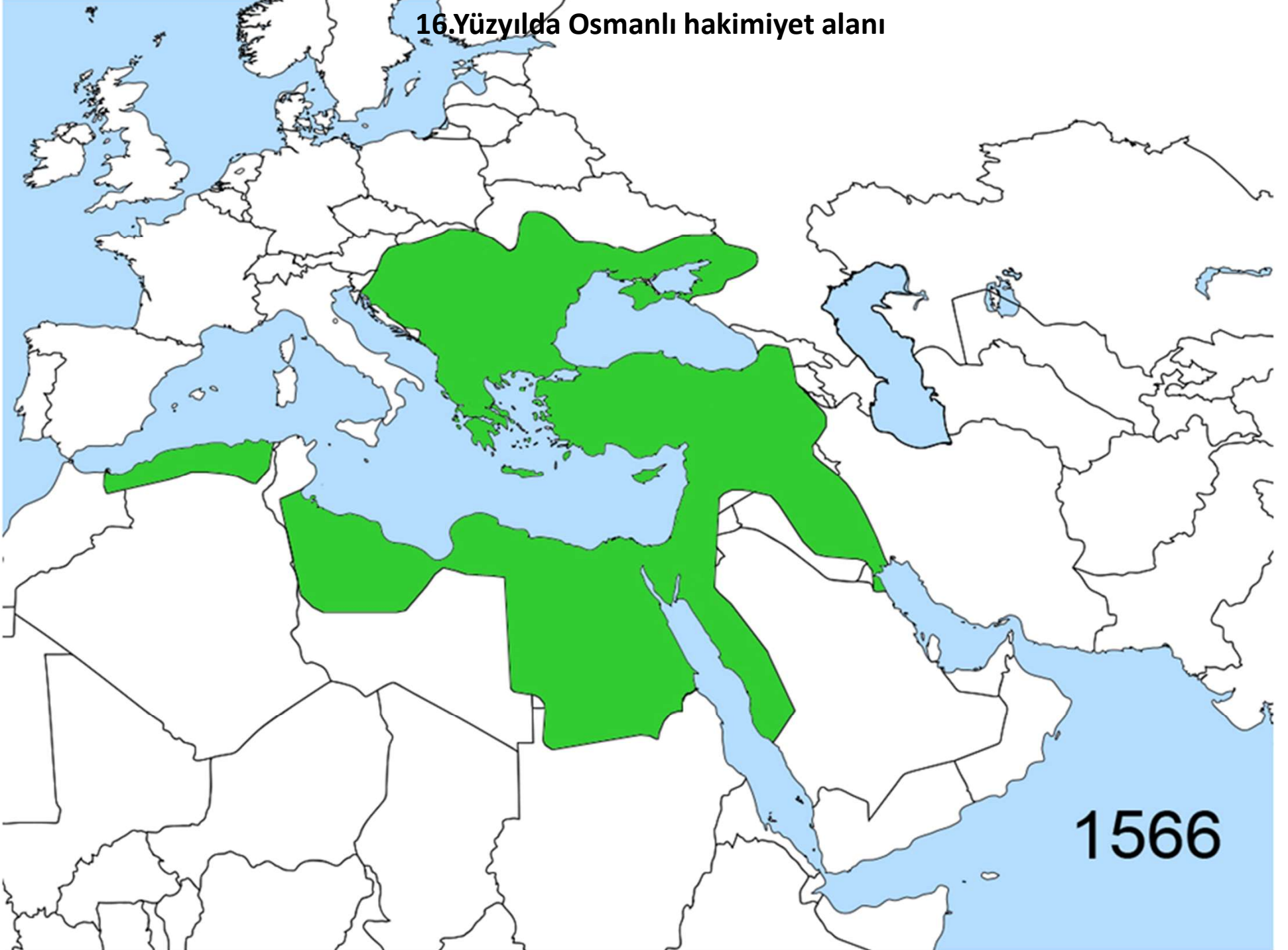
Osmanlı Denizciliği

SUNU 8

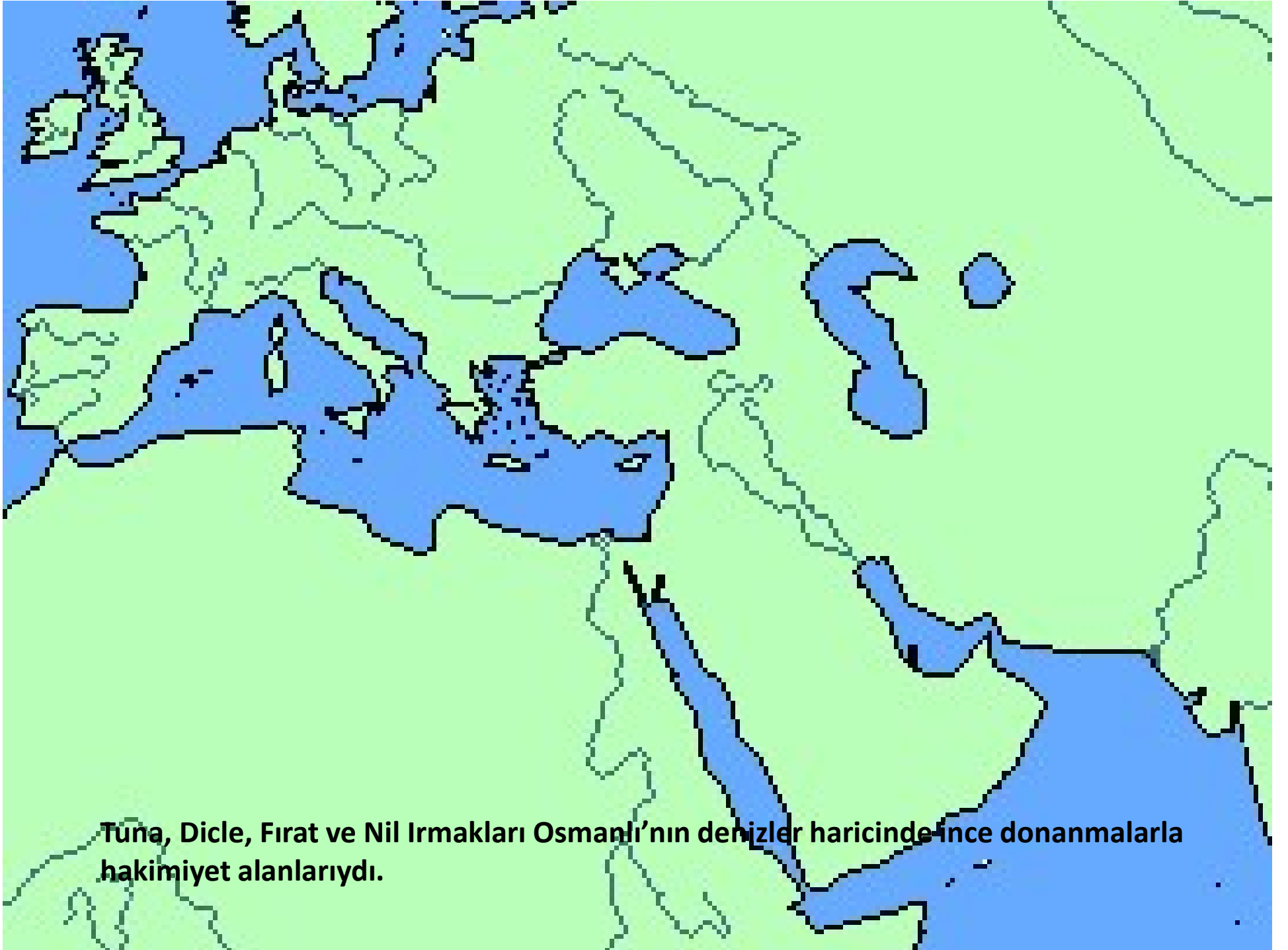
Hazırlayan: Dr. Okay SÜTÇÜOĞLU

16.Yüzyılda Osmanlı hakimiyet alanı

1566

Tuna, Dicle, Fırat ve Nil Irmakları Osmanlı'nın denizler haricinde ince donanmalarla hakimiyet alanlarıydı.

Karadeniz’de bir Osmanlı Dönemi batığı: Yüksek olasılıkla Venedik Galea-Grossası.

Dimitrov, Kalin, K. Velkovsky vd. "Underwater Archaeological Survey In The Waters Of The Channel No:2 Connecting Varna And Beloslav Lake", *Archaeological Discoveries And Excavations In 2016*, Bulgarian Academy Of Sciences National Archaeological Institute With Museum, ss: 720-723, Sofia, 2017 , s:722'den

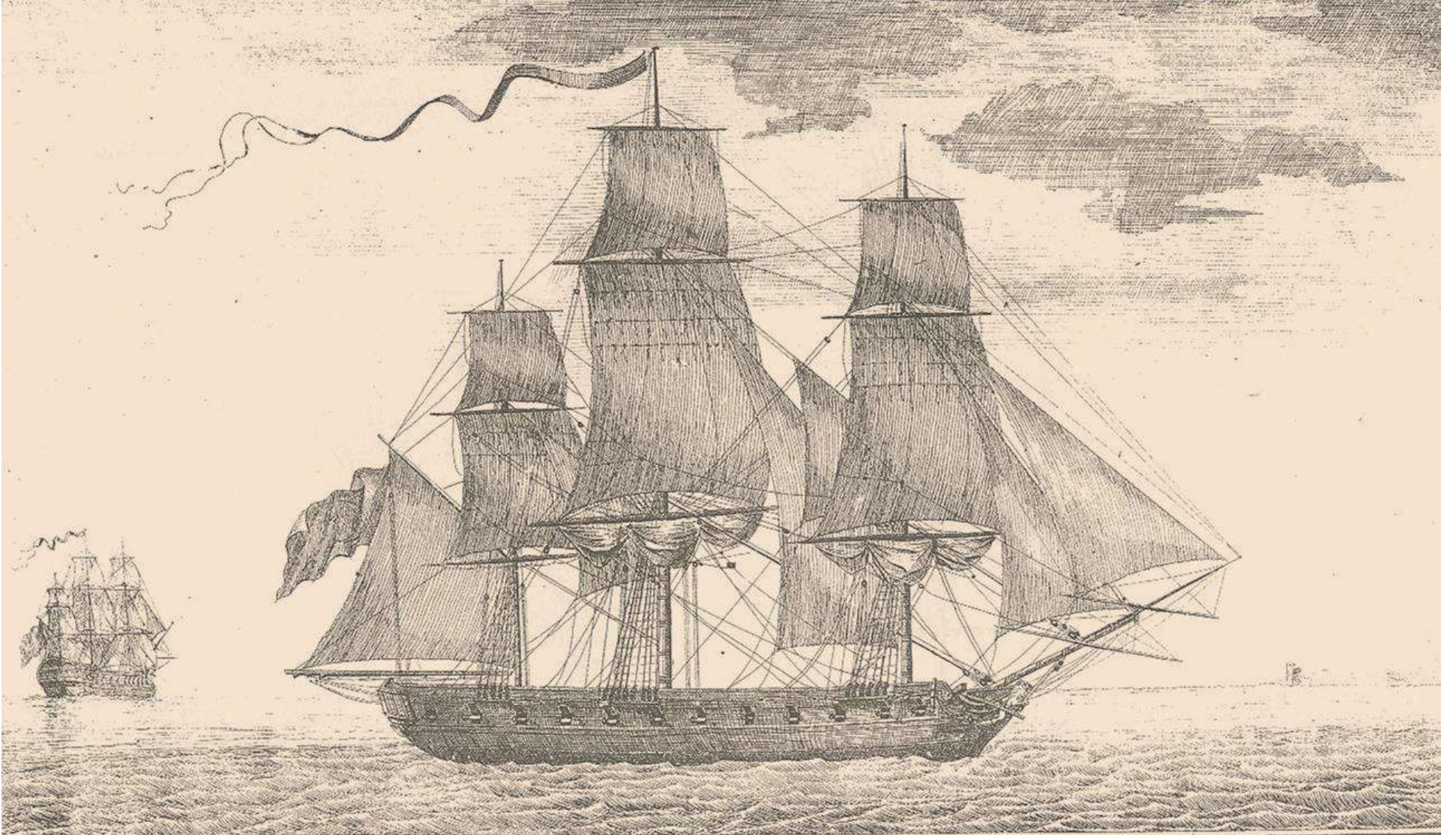
Osmanlı gemileri 15. ve 16.yüzyılda genel olarak kürekli kadirga, kalite ve baştardalardan oluştu.

17.Yüzyıldan itibaren yüksek bordalı ve tam armalı kalyonlara geçiş başladı.

*Alay Sancaklarıyla Donatılmış Üç Ambarlı Mahmudiye Kalyonu,
Ömer İbrahim, Db. No: 566, İstanbul Deniz Müzesi Resim Koleksiyonu.*

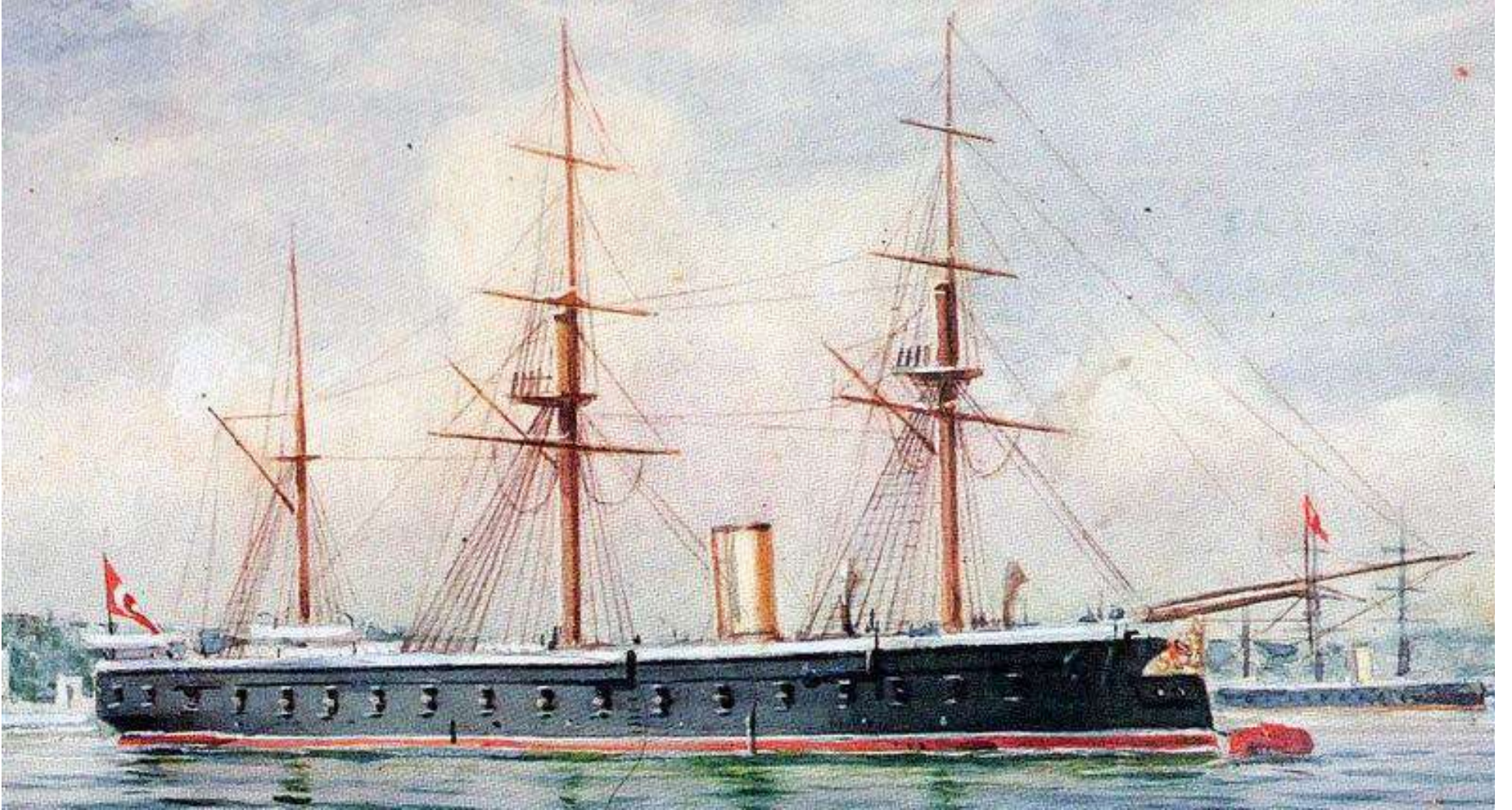
**19.Yüzyıla doğru Avrupa gemi teknolojisi makineleşmeye başlamıştı.
Osmanlılar da önce buharlı ardından petrole çalışan makineli gemilere sahip olmak
zorundaydı.**

Yandan çarklı bir buharlı gemi

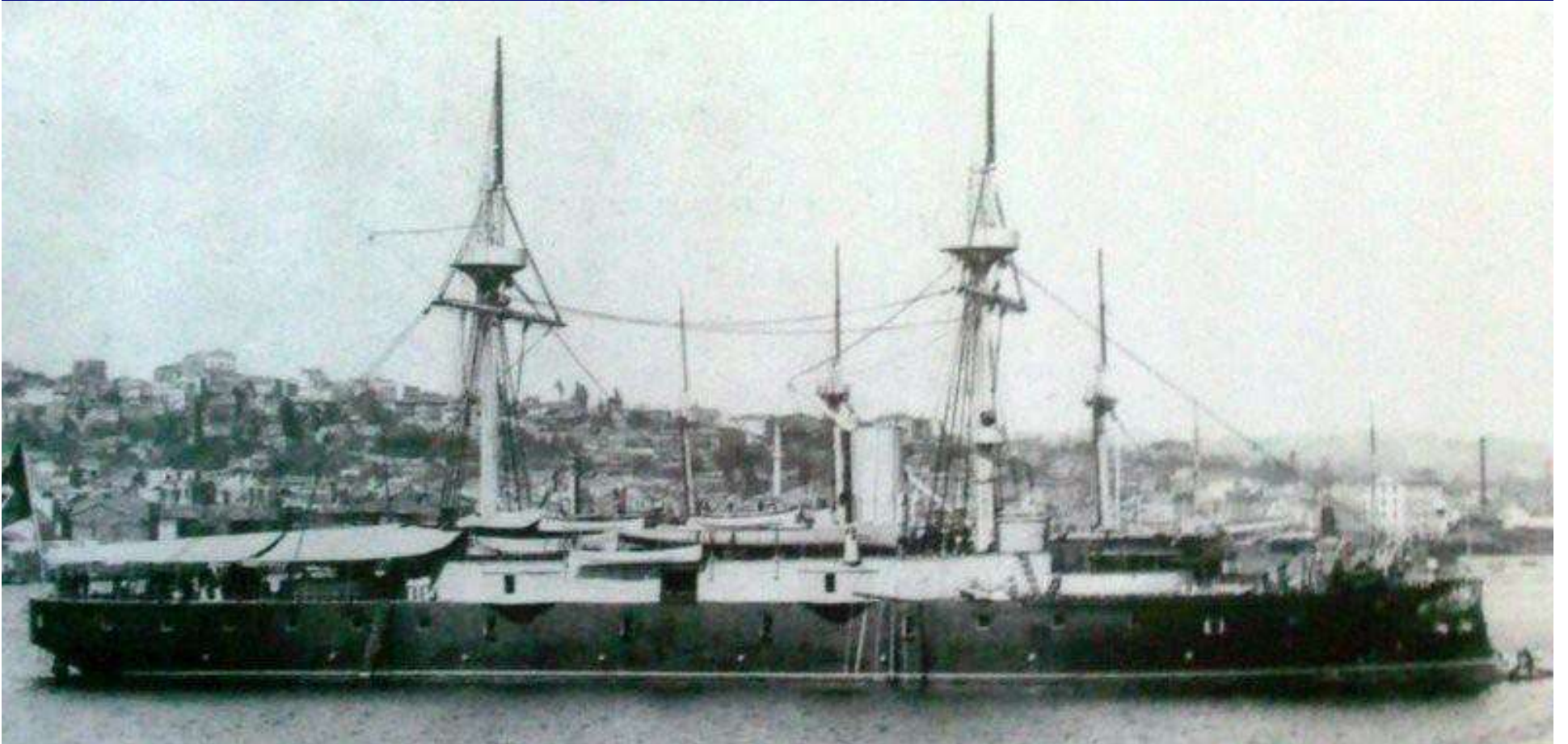
Buharlı bir kruvazör

19.Yüzyıl itibari ile başlayan değişimler sadece mekanik de değil aynı zamanda
gemi kaplamalarındaydı da.

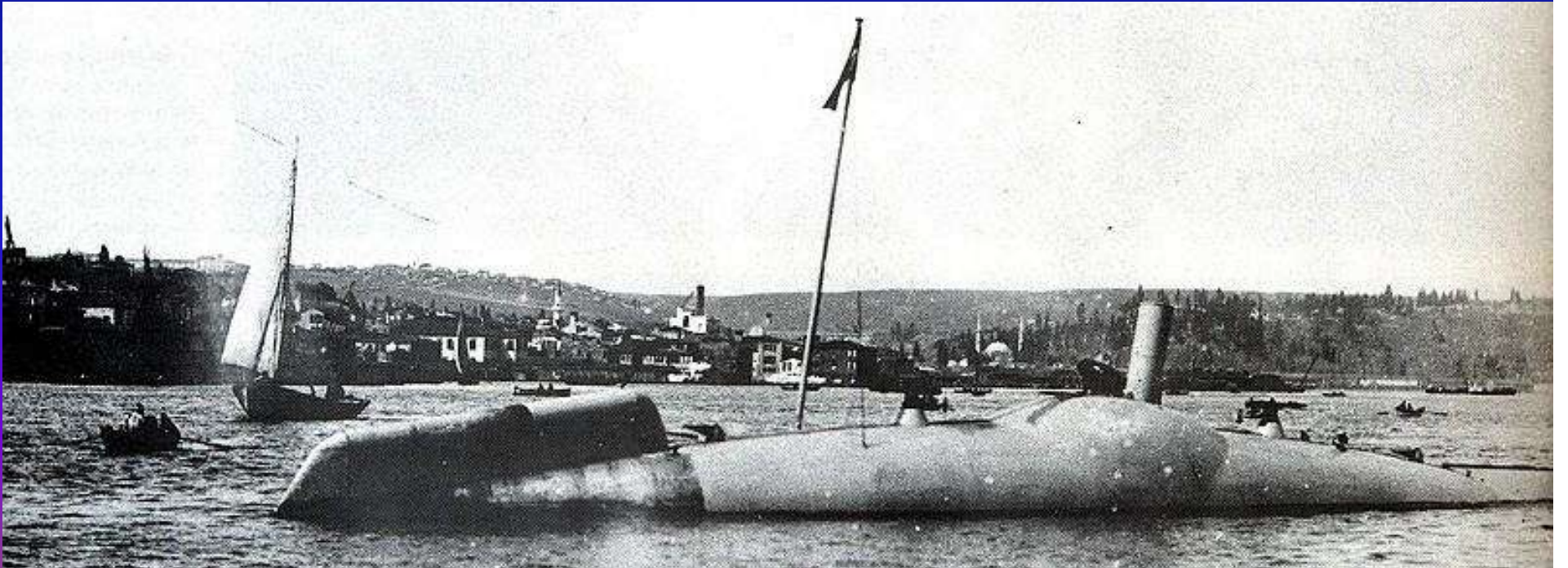
Değişen teknolojilere bağlı olarak Osmanlı'da zırhlı gemileri satın alam yoluna
gidecekti fakat 18.yüzyıl sonunda hala elde mevcut ahşap gemilerin buharlı
makinelerle modernizasyonu da denendi.

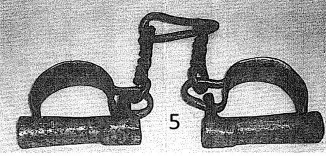
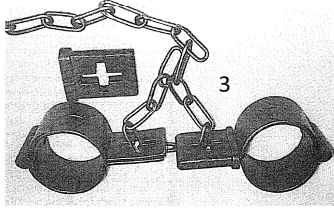
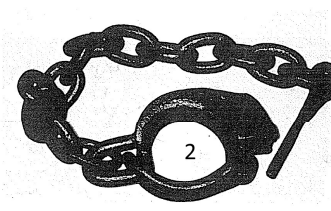
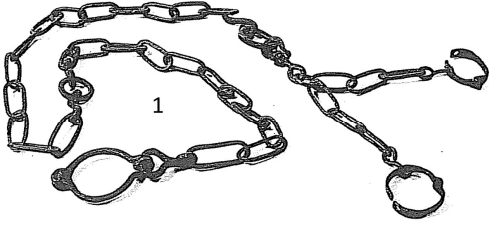
- Bir Osmanlı zırhlısı

Osmanlı İmparatorluğu denizaltıcılık konusuna erken giren ülkeler arasındadır ancak siyasi ve stratejik kısıtlamalar bu tarz girişimlerin önünde büyük bir bariyer olarak durmaktaydı.

- Osmanlı denizaltı projesi

Forsa Kelepçeleri

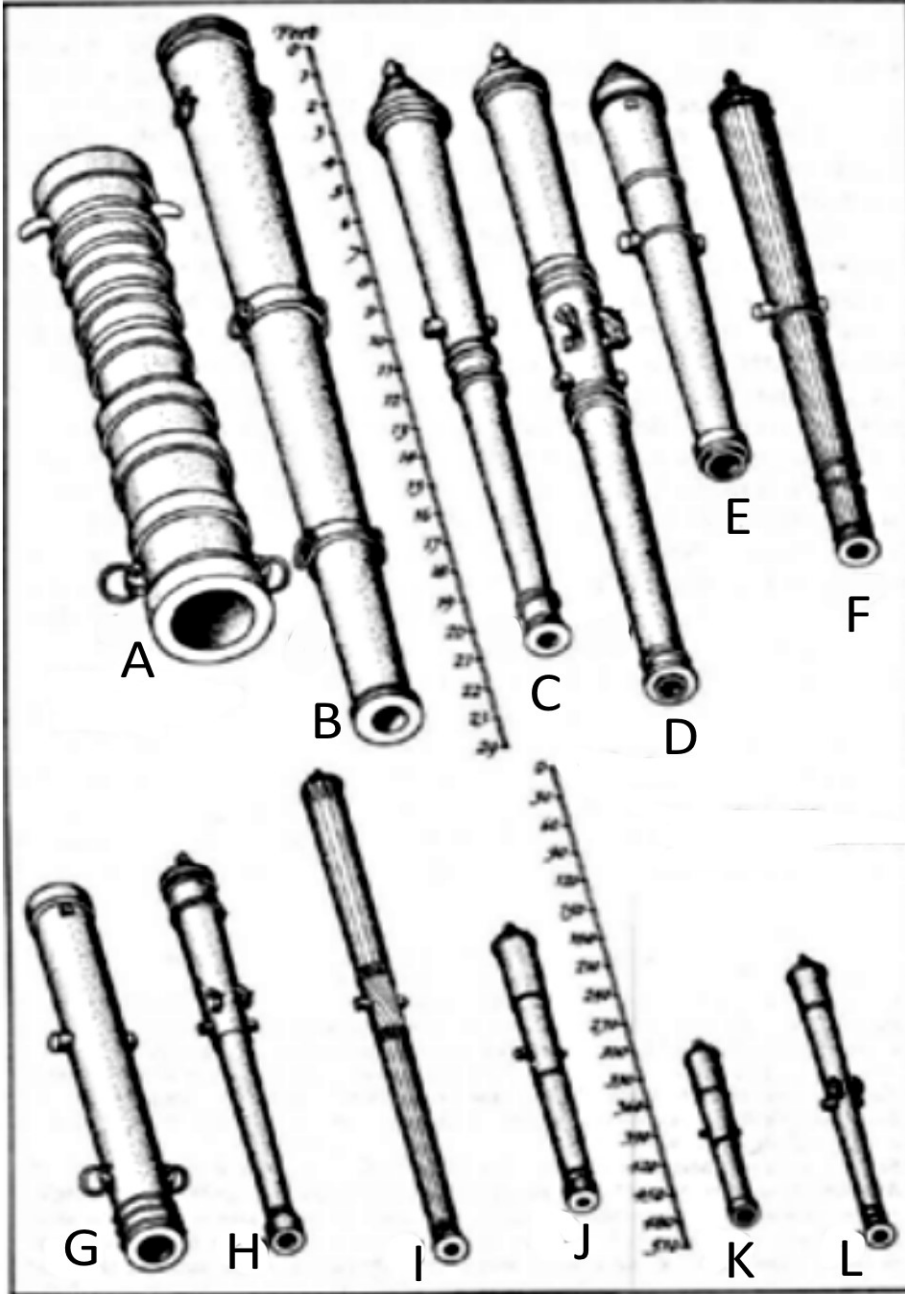
1. Boyun ve ayaklara geçirilen, zincirli vucut kelepçesi (forsalar dışarı çıkarıldıklarında kullanılıyordu)
2. Ayak bileği kelepçesi (kürek çekerken)
- 3-4-5. El bileği kelepçeleri.

Ercole, Guido, Le Galee Mediterranee, 500 anni Di Storia
Tecnica Et Documenti, Gruppo Modelistico Trentino
Di Studio E Ricerca Storica, Trento, 2008, s:115-116

Osmanlı Dönemi'ne ait çok sayıda ayırt edilebilir malzeme sualtında beklemektedir; Örneğin forsa kelepçeleri, toplara ait güller ve pek çok bileşen kendi alanında uzman kişiler tarafından kolayca değerlendirilebilir.

Osmanlı Döneminde çok çeşitli toplar kullanılmış olup, bunları ayırt edebilmek ciddi seviyede uzmanlık gerektirir.

- A: 1453'te Osmanlı'da da kullanılan, yaklaşık 451 kg. taş gülle atar basilisk. Tip olarak daha küçük benzerleri, gemiler için de yapılmıştı.
- B: İst. Askeri Müze'de, dövme demirden, 54 kg. demir gülle atar basilisk. 1517 dolaylarında kullanılmış olması olasıdır. Bu topun daha irileri kuşatmalarda, daha küçükleri de gemilerde kullanılmıştır.
- C: 16.yy. ortası, 16 kg. demir gülle atar İspanyol culverini.
- D: 16.yy. ortası, 22,5 kg. demir gülle atar, İspanyol full canon.
- E: 23,5 kg. demir gülle atar Venedik full canon.
- F: 25 kg. demir gülle atar, 16.yy. ortası Osmanlı kadırgası, baş topu.
- G: 25 kg. gülle atar, 1570 ve sonrası Osmanlı topu (pedrero)
- H: 16.yy. ortası, 6,3 kg. demir gülle atar, İspanyol half culverin.
- I: 5,4 kg. demir güller atar, 1516 yılı Alman half culverin. (İstanbul Askeri Müze'de)
- J: 16.yy. ilk çeyreğine ait 5,4 kg. demir gülle atar, Venedik sacresi.
- Osmanlılar'ın şayka topları da buna benziyordu.
- K: 16.yy. ortası, 2,7 kg. demir gülle atar, İspanyo half sacre. Bu topun ölçüsündeki half culverinler, çoğunlukla kadırgalarda yan topu olarak kullanıldı.
- L: 1530'dan 1570'a kadar, Akdeniz kadırgalarında yaklaşık bu oran ve ölçülerdeki toplar yaygın olarak kullanıldı.

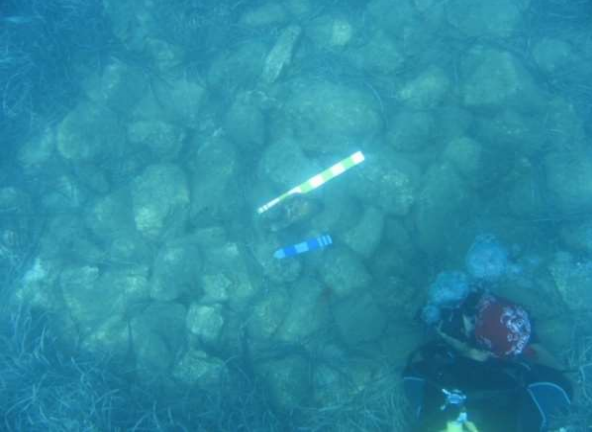
J.F. Guilmartin, Gunpowder and Galleys; Changing Technology and Mediterranean Warfare At Sea In Sixteenth Century, Cambridge University Press, London, 1974

Henüz hakkında bilgi sahibi olmadığımız pek çok Osmanlı Dönemi materyali vardır. Bunlar Tarih disiplini alanından çıkılarak çalışıldıkça gün yüzüne çıkacaktır.

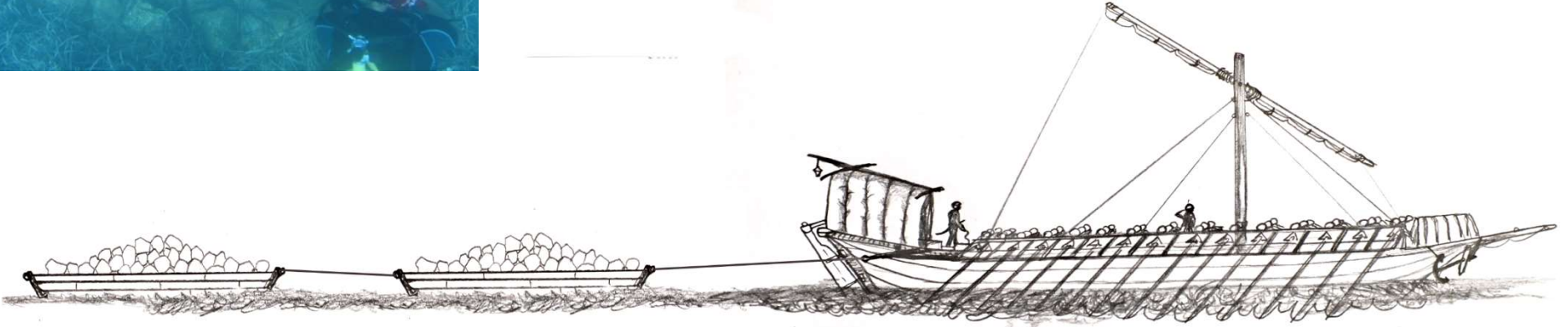
Örneğin; Taş kadirğası konteynırına (?) ait ikili döküntü.

Sualtı tespitlerinden bütüne ulaşmak. Örnek:

Taş Kadırgası

Kaynaklar:

- 1) SEIDEL, Frederich, Sultanın Zindanında (1591-1596), çev: Turkis Noyan, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2010, s:48' deki anlatımlar.
- 2) 7 Numaralı Mühimme defteri (1567-1569), Özel Transkripsiyon, Hüküm No: 1516, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın no: 37, Ankara, 1999, s: 163. Alanya'da çalışmakta iken, Rodos Kalesi'nin tamiri için nakli istenen Taş Kadırgasına dair hüküm.
- 3) Üzeyr beyine ve Mustafa Voyvoda'ya hüküm; BOA. Hicri 14.06.982 (Miladi 1574), fon: DVNSMHM.d dosya:26, gömlek: 709
- 4) Selçuk Üni. 'Batı Akdeniz Kıyı ve Sualtı araştırmaları' (2015 yılı), Bşk. Yrd.Doç.Dr. Hakan ÖNİZ, Alanya Tersane Koyunda tespit edilen mendirek yapısı ve müstakil taş yığınının değerlendirilmesi.

İllustrasyon: Okay SÜTÇÜOĞLU